

ŽÁK S EPILEPSIÍ

SCÉNÁŘ VÝUKOVÉ HODINY
PRO UČITELE

EPISCHOOL

spolu proti bariérám!

ŽÁK S EPILEPSIÍ

SCÉNÁŘ VÝUKOVÉHODINY
PRO UČITELE

Agnieszka Michalska
Karolina Lewczuk
Agnieszka Małkowska-Szkutnik

AUTORKY SCÉNÁŘE

Agnieszka Michalska – pedagog, Fundacja Instytutu Matki i Dziecka ve Varšavě

Karolina Lewczuk – pedagog, Fundacja Instytutu Matki i Dziecka ve Varšavě

Agnieszka Małkowska-Szcutnik – pedagog, psycholog, Pedagogická fakulta Varšavské Univerzity

ODBORNÉ KONZULTACE

Milena Kur – učitelka na prvním stupni, Základní škola č. 357 ve Varšavě

Małgorzata Puchała – učitelka polského jazyka, Základní škola Janusze Kusocińskiego Łobudzice

Paulina Krześniak – učitelka polského jazyka, Základní škola č. 32 Malého povstalece s integračními odděleními

TÝM PROJEKTU „EPISCHOOL – SPOLU PROTI BARIÉRÁM!“

ZA PEDAGOGICKOU FAKULTU VARŠAVSKÉ UNIVERZITY:

Agnieszka Małkowska - Szcutnik

Barbara Woynarowska

ZA ORGANIZACI FUNDACJA INSTYTUTU MATKI I DZIECKA:

Dorota Kleszczewska

ZA FAKULTU TĚLESNÉ KULTURY UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI:

Ferdinand Salonna

Michal Vorlíček

ZA FAKULTU EPIDEMIOLOGIE ROYAL COLLEGE OF SURGEONS IN IRELAND:

Jakub Gajewski

Vědecký patronát

Univerzita Palackého
v Olomouci

EPISCHOOL

spolu proti bariérám!

Tato publikace je financována Evropskou komisí v rámci programu **Erasmus+**. Publikace byla finančně podpořena ze zdrojů Evropské komise. Publikace reflektuje pouze postoje a názory jejích autorů a Evropská komise a Národní agentury programu Erasmus+ nenesou odpovědnost za její obsah.

BEZPLATNÁ PUBLIKACE

Erasmus+

VARŠAVA 2017

Obsah

Úvod

1. Scénář pro žáky 1. až 3. třídy

Epilepsie – jaké onemocnění to vlastně je?.....8

2. Scénář č. 1 pro žáky 4. až 6. třídy

Epilepsie – seznámte se! Příznaky a reakce 11

3. Scénář č. 2 pro žáky 4. až 6. třídy

Epilepsie v každodenním životě školy, tedy zákulisí,

kde se žák s epilepsií pohybuje..... 13

4. Scénář č. 1 pro žáky 7. a 8. třídy základní školy nebo starší

Epilepsie – co je to vlastně za nemoc?..... 15

5. Scénář č. 2 pro žáky 7. a 8. třídy základní školy a starší žáky

Zvyknout si na epilepsii – jak zdolat obavy?24

Úvod

Epilepsie je nejčastější chronické onemocnění nervového systému, které se vyskytuje se u cca 0,5 – 1 % populace dětí a mládeže. Vzhledem k vysoké četnosti výskytů by měl každý učitel být připraven na práci s dětmi s epilepsií.

Děti s epilepsií patří mezi žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. To vyžaduje od učitelů, aby přizpůsobili způsob práce individuálním potřebám těchto žáků. Jednou z těchto potřeb je potřeba dobrých vztahů v prostředí mezi jejich vrstevníky. Uvedené scénáře jsou určeny pro učitele, kteří mají děti s epilepsií ve třídě nebo připravují třídu na přijetí dítěte s epilepsií. Scénáře navrhuje aktivity, které slouží k seznámení se s problematikou epilepsie. Tyto aktivity mohou poskytnout příležitost pro diskusi, výměnu názorů a vyjádření obav týkajících se epilepsie.

První krok, který je třeba před hodinou zaměřenou na epilepsii učinit, je rozhovor s rodiči dítěte s epilepsií a/nebo přímo s tímto dítětem. Pokud bude dítě i rodiče souhlasit s hodinou, je důležité určit zapojení dítěte do této hodiny. Je potřeba se ujistit, zda si rodiče i dítě přejí, aby se dítě hodiny zúčastnilo. Tato skutečnost ovlivní způsob realizace výuky. Pokud se žák bude chtít zúčastnit výuky, je potřeba s ním dohodnout způsob sdělení informací o onemocnění vrstevníkům a vzbudit u něj zájem, aby se do hodiny zapojil způsobem, který mu vyhovuje. Pokud žák nebude souhlasit se svou účastí v hodině, je nutné s ním probrat pravidla, za jakých budou poskytovány informace o onemocnění bez jeho účasti.

Scénáře pro výukové hodiny byly zpracovány v rámci projektu „EPISCHOOL – spolu proti bariérám!“, který je realizován ve spolupráci s organizací Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) – Národní agenturou programu ERASMUS+. Projekt byl realizován v období 2015-2017 ve třech zemích, v Polsku, ČR a Irsku. Koordinátorem projektu byla Mgr. Dorota Kleszczewska z organizace Fundacja Instytutu Matki i Dziecka ve Varšavě.

Bylo připraveno pět scénářů, které zohledňují úroveň vývoje žáků. První scénář je určen pro žáky 1. až 3. třídy, dva následující pro 4. až 6. třídu, dva poslední pro žáky nejvyšších tříd základní školy a starší žáky. Ke scénářům jsou připojeny přílohy, které lze během hodiny používat.

Během realizace projektu „EPISCHOOL – spolu proti bariérám!“ vznikla také příručka „Žák s epilepsií. Podpora vzdělávání, rozvoje a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele“. Příručka obsahuje informace týkající se realizace scénářů a formulář pro rodiče, který se týká základních informací o epilepsii. Autorky scénáře doporučují učitelům, kteří připravují hodinu o epilepsii, aby si příručku prostudovali.

V rámci projektu vznikly také jako další materiály a publikace pro děti. Učitel je může na hodinách věnovaných epilepsii použít pro doplnění předložených scénářů.

Mezinárodní spolupráce výzkumných pracovníků z Polska, ČR a Irska umožnila také uskutečnit průzkum mezi učiteli, který se týkal znalostí/vztahu a přípravy k práci s žáky s epilepsií. Výsledky průzkumů byly prezentovány ve zprávě „Znalosti učitelů v Polsku a České Republice o epilepsii jejich postoje vůči žákům s epilepsií a připravenost učitelů na práci s těmito žáky“.¹

Autorky scénářů srdečně děkují třem učitelkám, paní Mgr. Mileně Kur, paní Mgr. Małgorzatě Puchala a paní Mgr. Paulině Krześniak za odborné konzultace a cenné připomínky týkající se realizace scénářů během výuky.

¹ Veškeré publikace zpracované v rámci projektu „EPISCHOOL – spolu proti bariérám!“ jsou dostupné v elektronické podobě na stránkách organizace Instytutu Matki i Dziecka ve Varšavě - www.imid.med.pl

1.Scénář pro žáky 1. až 3. třídy. Epilepsie – jaké onemocnění to vlastně je?

Úkoly	Pomůcky
1.Poskytnout základní informace o epilepsii. 2.Poučit o významu vlivu skupiny na žáka s epilepsií.	Tabule nebo list papíru Popisovače Smajlíci Vystřihnuté proužky List A3 Příloha č. 1 Lepidlo
Doba: 45 minut	
Očekávané efekty. PPo hodině žák: 1. bude schopen vysvětlit, co epilepsie je 2. bude vědět, jak důležité je ukázat podporu během nemoci	
Průběh výuky	
<i>Zahájení.</i> Posadte se s dětmi do kruhu a uspořádejte brainstorming na téma „Co podle Vás je nemoc? Co znamená slovo nemoc?“. Pak rozdělte žáky do 3 - 4 skupin a každé skupině dejte list papíru. Požádejte je, aby si v každé skupině jeden žák lehl na papír a zbytek pak obkreslil jeho siluetu. Zeptejte se žáků, zda vědí, jaký náš tělesný orgán je zodpovědný za myšlení, a za co ještě mozek zodpovídá. Sdělte, že „mozek se skládá ze dvou hemisfér, stejně jako naše tělo má dvě strany.“ Požádejte žáky, aby obě mozkové hemisféry vyznačili na obrázcích, pokud to bude potřeba, nakreslete hemisféry na tabuli. Řekněte, že „každá z hemisfér zajišťuje jiné funkce, které jsou potřebné pro správné fungování našeho organismu.“ Mozek obsahuje různé části, které odpovídají za činnosti, a díky tomu můžeme rozpoznat chuť, vidíme, pociťujeme chlad nebo teplo, můžeme běhat, řešit úkoly a hrát si. Činnost mozku zajišťují různé vazby, které tvoří tzv. neurony, tj. nervové buňky, kterých jsou v našem mozku tisíce! Pokud u neuronů dojde k nějakým poruchám a nefungují správně, projevují se tyto poruchy na organismu různými příznaky. O některých příznacích ví pouze osoba, která je nemocná, např. najednou se v jejích očích mění podoba věci, kterou vidí; vidí záblesky; může cítit zvláštní vůni. Jsou také příznaky, které mohou upozorovat ostatní lidi, např. tělo nemocného se začíná třást (nemá na to vliv), pociťuje slabost, může upadnout, ztratit cit v nohou, mít zvláštní výraz tváře, tvář může získat světlou nebo zsinatou barvu, může se u ní vyskytovat třes, může omdlít a není to závislé na její vůli.“² Zeptejte se žáků, zda poznávají tyto příznaky onemocnění. Uvedte, že „toto onemocnění není infekční a označuje se jako epilepsie“. <i>Úvod do problematiky.</i> Vysvětlete, že „výuka se bude týkat epilepsie, což je neurologické onemocnění.“	

2 Možné příčiny a příznaky epilepsie jsou uvedeny v příručce Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele str. 11–13.

Uvedte, že „lčba epilepsie je mnohaletý proces a některé osoby musí užívat léky po celý život. Každý člověk, bez ohledu na to, zda se jedná o dítě nebo dospělého člověka, má různé okamžiky, kdy se cítí hůř. Navažte na brainstorming ze začátku hodiny. Někdy se někdo zraní, někdy ho bolí v krku, má naraženou ruku nebo uklouzne na ledě. Bez ohledu na to, zda jsme nemocní dlouhou nebo krátkou dobu a zda je nemoc viditelná, nebo ne, v takové situaci se můžeme cítit špatně.“ Zeptejte se žáků, proč si myslí, že tomu tak je? Sdělte, že „jestliže zpozorujeme u našeho kamaráda zvláštní chování nebo máme podezření, že se cítí špatně a něco jej bolí, vždy požádáme o pomoc učitele nebo jiného dospělého, který je v dosahu.“ Sdělte, že „není možné se někomu smát nebo ho obtěžovat a že existují takové nemoci, jejichž výskyt nikdo nemůže ovlivnit a někdy se ani neví, proč k nemoci došlo.“ Můžete děti požádat říci, aby si představily, že postavy, které ve skupinách nakreslily, jsou jejich noví kamarádi, kteří mají epilepsii. Požádejte žáky, aby své obrázky ozdobili.

Cvičení 1. Na papír, který rozstříháte na čtverečky, nakreslete barevné smajlíky. Zeptejte se žáků „co je možné udělat, aby nemocné dítě, které je díky nemoci smutné, se cítilo dobře a umělo si poradit s negativními emocemi?“ Za každou odpověď dejte každému dítěti jeden smajlík. Na konci řekněte, že „všichni se musíme starat o to, aby se každý cítil ve třídě dobře a chodil do školy rád. Všichni jsme odpovědní za to, jak se cítíme, protože jsme tým. Čím více se budeme usmívat, tím více budeme šťastnější!“

Rozvinutí problematiky. Zeptejte se žáků, co dělají, když pociťují smutek? Co jim nejčastěji v takových chvílích pomůže? Jestliže se objeví námět pro hru s ostatními nebo přítomnosti ostatních, rozvíňte jej. Sdělte, proč je důležité, aby člověk v okamžicích, které jsou pro něj obtížné, měl někoho blízkého. Rozdejte žákům tenké barevné proužky vystřižené z papíru. Požádejte, aby každé dítě napsalo své jméno. Pak splením jednotlivých proužků vytvořte ze jmen řetěz. Ukažte, že „čím je nás více spolu, tím je to lepší!“ Pokud chcete, použijte řetěz jako výzdobu třídy nebo jej použijte nějakým kreativním způsobem. Můžete na papír A2 nakreslit velké oči a z řetězu vytvořit úsměv. Ukažte žákům, že každý (jméno) a všechny, co žáci pro sebe znamenají svou přítomností (každý proužek), je velmi potřebné – „čím je nás více, tím lépe!“

Shrnutí. Děti se vrátí do svých skupin. Každé skupině rozdejte vytištěné a vystřižené věty, které jste si připravili, týkající se epilepsie, se kterou jste se seznámili v hodině. Požádejte žáky, aby přilepili na papír se siluetami nakreslenými na začátku věty, které považují za pravdivé (příloha č. 1). Každá skupina pak přečte věty, které jsou podle nich pravdivé. Ověřte, zda všechny skupiny nalepily správné věty. Papíry s nakreslenými postavami a nalepenými větami o epilepsii je možné pověsit ve třídě a žáci je mohou mít tak k dispozici trvale.

Pozor: Vedení hodiny a její průběh musí být přizpůsobeny tomu, zda žák s epilepsií, který do třídy chodí, se jí bude účastnit, nebo ne. Pokud ano, je potřeba s ním nejprve prodiskutovat, zda chce o onemocnění vyprávět, nebo ne atd. Je třeba také zjistit, zda s takovou hodinou souhlasí jeho rodiče.

Příloha č. 1. Volitelné úkoly

Jiné označení pro epilepsii je padoucnice.	Jiné označení pro epilepsii je anorexie.
Epilepsie není infekční onemocnění.	Epilepsie je infekční onemocnění.
Pokud zpozorujeme u svého kamaráda zvláštní chování nebo máme podezření, že je mu špatně, vždy požádáme o pomoc učitele nebo jiného dospělého, který je poblíž.	Pokud zpozorujeme u našeho kamaráda zvláštní chování nebo máme podezření, že je mu špatně, nebudeme reagovat.
Jedním z příznaků epilepsie je třes.	Jedním z příznaků epilepsie je rýma.
Nikdy se nesmíme smát nemocným lidem.	Nemocným lidem se můžeme smát.

2. Scénář č. 1 pro žáky 4. až 6. třídy. Epilepsie – seznámte se! Příznaky a reakce.

Pro tuto věkovou skupinu jsou plánovány dvě hodiny týkající se epilepsie. Jedná se o dva doplňující se scénáře.

Úkoly	Pomůcky
1. Poskytnout základní informace o epilepsii 2. Vysvětlit její příznaky a seznámit se s vhodnými způsoby reakce v případě epileptického záchvatu	Tabule nebo list papíru Popisovače List A5 pro každého žáka Příloha č. 2
	Délka: 45 minut
Očekávané efekty. Po výuce žák: 1. bude schopen vysvětlit, co to epilepsie je, jaké mohou být její příčiny a možné příznaky 2. bude vědět, jak by měl reagovat v případě záchvatu	
PRŮBĚH VÝUKY	
<i>Zahájení.</i> Jak funguje mozek? Aktivizujte žáky libovolnou úvodní otázkou, např. zda vědí „jaký orgán plní funkci řídicího centra lidského organismu? Jaký orgán přijímá každý den z okolí stovky tisíc?“ Pak se zeptejte žáků, co vědí o stavbě mozku. Sdělte jim, že „se skládá ze dvou hemisfér (nakreslete je na tabuli), každá hemisféra obsahuje různé oblasti (označte barvami), které odpovídají za různé funkce.“ Zdůrazněte, jak je mozek důležitý pro naši činnost a za co mimo jiné odpovídá. Zdůrazněte žákům také, že činnost mozku nezávisí na vůli člověka a člověk na ní nemá vliv. Sdělte žákům informace týkající se rychlosti zpracování vjemů a informací, úlohy neuronů a o tom, co se může stát, když jednotlivé procesy v mozku nefungují správně. Vysvětlete žákům, co to epilepsie je a jak se může projevit.³ Sdělte, že existují různé druhy epilepsie a u každého člověka může epilepsie probíhat jinak. Zdůrazněte, že toto onemocnění nemůže nikdo ovlivnit, epilepsie není nakažlivá a může se vyskytnout v každém věku. <i>Úvod do problematiky.</i> Vysvětlete, že hodina se bude týkat epilepsie (padoucnice), což je druh neurologického onemocnění. Popište její možné příčiny a různé příznaky.⁴ Sdělte, že léčba epilepsie je dlouhodobý proces trvající mnoho let a někteří lidé musí brát léky po celý život	

3. Základní informace o epilepsii jsou uvedeny v příručce *Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele*, str. 11–12

4. Možné příčiny a příznaky epilepsie jsou uvedeny v příručce *Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele*, str. 11–14

Cvičení 1. Na tabuli napište slovo „epilepsie“. Rozdělte žáky do několikačlenných skupin a požádejte je, aby se společně zamysleli nad tím, co by udělali, pokud by u svého kamaráda zjistili popsané chování. Rozdejte každé skupině papír s jedním ze tří příběhů, kde budou uvedeny tři situace týkající se záchvatů: ložiskový, generalizovaný a atonický (příloha č. 2 ke scénáři). Dejte žákům 10 minut na zamyšlení, pak popište každý případ. Moderujte odpovědi a zdůrazňujte především nutnost zachovat klid a zavolat v první řadě učitele nebo školní zdravotní sestru.

Rozvinutí problematiky. Popište, jak se má žák správně zachovat v situaci podezření na záchvat u kamaráda. Používejte flipchart/tabuli. Sdělte, že „vždy je nutné takovou situaci oznámit dospělému (učiteli nebo školní zdravotní sestře). Pokud se stanete svědkem neobvyklé situace, která může označovat záchvat, je třeba udělat všechno, aby se danému člověku nestalo něco zlého. Nejdůležitější je správná fixace a odstranění z místa záchvatu všech nebezpečných předmětů, případně přemístění postiženého z cesty.“⁵

Pozor: Vedení hodiny a její průběh vždy ovlivňuje to, zda žák s epilepsií, který do třídy chodí, se jí bude účastnit, nebo ne. Pokud ano, pak je třeba nejprve s ním prodiskutovat, zda si chce vzít slovo, např. povyprávět o onemocnění, nebo ne atp. Je třeba také zjistit, zda s takovou hodinou souhlasí jeho rodiče.

Příloha č. 2

1. Katka seděla o přestávce s kamarádkami na hřišti. Povídaly si, co budou dělat o víkendu. Najednou se začala cítit zvláštně. Přerušovaně cítila teplo a chlad, pak cítila tuhnutí. Když se dívala na kamarády ze třídy, v jejich očích se měnil jejich tvar a v hlavě se jí začaly objevovat záblesky. Nestačila kamarádkám nic říct, ale na její tváři bylo vidět třes, hlavně v koutcích úst. Kamarádka se Katky zeptala, proč se pitvoří. Katka neodpověděla. Její oční bulvy se otočily nahoru tak, že její kamarádky nevěděly, co se s ní děje. Co by si udělal/udělala v takové situaci ty?

2. Martin hrál s kamarády na tělocviku fotbal. Když kamarádi šli do útoku, Martin náhle hlasitě zakřičel, napružil se, silně stisknul zuby a z úst mu začaly vytékat sliny. Kamarády to dost vyděsilo a zastavili se. Ti, kteří byli nejbliž, viděli, že jeho tvář začíná sinat. Když přiběhl zbytek chlapců, Martin se začal třást. Jeho tvář, trup, nohy a ruce se nepřetržitě třásly a Martin ztratil vědomí. Když přišel znovu k sobě, začal zvracet. Co by měli podle tebe jeho kamarádi udělat?šc. Po jej odzyskaniu zaczął wymiotować. Co Twoim zdaniem powinni zrobić jego koledzy?

3. Honza je dobrý žák. Ve třídě je však považovaný za nemotoru, protože často padá, hlavně při chůzi, při běhu nebo na schodech. To se stává, protože Honzík někdy náhle ztratí svalové napětí, tj. sílu v nohou, což může vést k pádům a úrazům. Nemůže to ale ovlivnit a tyto situace se mohou objevit v nejméně očekávaném okamžiku. Jak můžeme zareagovat? Co máme udělat, aby ve třídě neměl Honzíka za nemehlo a aby mu to nebylo líto?

5. Postup a způsob poskytnutí pomoci při epileptickém záchvatu je uveden v příručce *Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele*, str. 17

3. Scénář č. 2 pro žáky 4. až 6. třídy. Epilepsie v každodenním životě školy, tedy zákulisí, kde se žák s epilepsií pohybuje.

Úkoly	Pomůcky
1. Uvědomit si, jak velký stres může vyvolat u žáka s epilepsií to, že musí chodit do školy 2. Vysvětlit, jaký význam mají pro rozpoložení žáka s epilepsií ve škole jeho vrstevníci	Tabule nebo list papíru Popisovače Čtvrtky Noviny Lepenková krabíčka
	Czas: 45 minut
Očekávané efekty. Po výuce žák: 1. bude vědět, jaké pocity může prostředí školy vyvolávat u žáka s epilepsií 2. bude chápat, jak důležitá je role vrstevníků pro lepší rozpoložení žáka s epilepsií ve škole	
Průběh výuky <i>Zahájení.</i> Co víme o epilepsii? V návaznosti na předchozí výuku si připomeňte, co epilepsie je. Zeptejte se žáků, zda si pamatují, jaké příznaky doprovázejí toto onemocnění? Požádejte, aby vybraný žák připomenul, co je třeba udělat, když máme podezření na záchvat u našeho kamaráda nebo kamarádky? Komu to oznámíme a čeho si budeme v okolí tohoto člověka všimát? Navažte na titul hodiny. Vysvětlíte, že „zákulisí je také součástí divadla, kterou však přítomní diváci nevidí. Mnoho emocí, které každý den všichni prožíváme, nelze z vnějšku vidět.“ Aktivizujte žáky libovolnou úvodní otázkou, např. jaké emoce je ve škole nejčastěji provázejí a co je jejich zdrojem? Zdůrazněte, že ve škole zažívají příjemné i nepříjemné emoce. Požádejte, aby se žáci na chvíli zamysleli nad tím, jaké emoce může prožívat žák s epilepsií, který neví, zda během hodiny nebo o přestávce dostane epileptický záchvat. Je podle nich toto stresující situace? Co může cítit a proč? Čeho se může obávat nejvíce? Připomeňte, že epileptický záchvat je neočekávaný a nikdo nemůže ovlivnit jeho průběh. <i>Úvod do problematiky.</i> Vysvětlíte, že hodina se bude zabývat společenskou stránkou životem žáka s epilepsií z jeho pohledu. Vysvětlíte, jak důležitá je pro každého člověka možnost fungovat ve třídě bez omezení a zdůrazněte universalnost potřeb každého žáka (potřeba zábavy, uznání, být oblíben, akceptace⁶). Požádejte, aby žáci pomocí brainstormingu vytvořili seznam nejdůležitějších potřeb. Rozdejte žákům samolepky a požádejte je, aby každý na lístek napsal nejdůležitější potřebu, kterou uspokojuje škola. Pak je možné lístečky dát na tabuli a seřadit.	

⁶ Vliv epilepsie na rozvoj, rozpoložení a pozici ve škole u žáka s epilepsií je uveden v příručce *Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele*, str. 21-22

Cvičení 1. Rozdělte žáky do skupin a požádejte je, aby se zamysleli nad tím, z čeho může mít žák s epilepsií ve škole strach. Rozdejte papíry rozstříhané na čtverce, na které žáci mohou napsat každý obavu. Pak žáky požádejte, aby papíry vhodili do kartonové krabice, která je označena nápisem „STRACH A OBAVY“. Krabici dejte doprostřed a požádejte jednoho žáka o pomoc. Rozdělte tabuli na dvě části. Na jedné části napište formulaci „obavy ve vztahu ke spolužákům ze třídy“, na druhé „individuální obavy“ – pomocník bude mít za úkol vyndat jednotlivé papírky a přečíst je nahlas, učitel se bude zbytku třídy ptát, na kterou stranu tabule má papírek dát. V případě nejednotného názoru rozhodujte podle většiny (zvednutí ruky pro danou možnost). Na konci ukažte, jaké obavy se opakují nejčastěji.

Shrňte, jaké obavy může mít žák s epilepsií, a ukažte, které z těchto problémů se týkají výhradně jeho emocí a obav souvisejících s pobytem ve třídě. Zejména se věnujte obavě z vyloučení v důsledku rezignace z účasti na různých aktivitách. Řekněte, že „velmi důležitou oblastí je fungování ve skupině a že je třeba na to pamatovat. Mnoho obav souvisí s kamarády, kteří mohou zareagovat špatně“.

Cvičení 2. Rozdělte žáky do několikačlenných skupin, jejichž úkolem bude navrhnout, co může každý udělat, aby žák s epilepsií se cítil ve třídě dobře. Výsledky je možné prezentovat pomocí plakátu (s použitím slov nebo/a novinových výstřižků, barevné noviny nebo vybrané stránky novin je třeba rozdat každé skupině). Na konci všechny skupiny budou prezentovat svůj plakát a nápady. Plakáty lze pak pověsit na třídní tabuli.

Shrňte všechny vědomosti.

Pozor: Vedení hodiny a její průběh vždy ovlivňuje to, zda žák s epilepsií, který do třídy chodí, se jí bude účastnit, nebo ne. Pokud ano, pak je třeba nejprve s ním prodiskutovat, zda si chce vzít slovo, např. povyprávět o onemocnění, nebo ne atp. Je třeba také zjistit, zda s takovou hodinou souhlasí jeho rodiče.

4. Scénář č. 1 pro žáky 7. a 8. třídy základní školy nebo starší. Epilepsie – co je to vlastně za nemoc?

Úkoly	Pomůcky
1. Poskytnout základní informace o epilepsii 2. Poskytnout ý má záchvat 3. Uved'te příběhy známých osobností, které prolamují stereotyp nemocného člověka.	Tabule nebo list papíru Příloha č. 3 – Vytisknuté fotografie/ portréty známých osobností, které měly epilepsii Příloha č. 4 - Životopisy známých osobností, které měly epilepsii
	Délka: 45 minut
Očekávané efekty. Po výuce žák: 1. bude schopen uvést min. 2 příznaky epilepsie 2. bude umět popsat, co je potřeba při epileptickém záchvatu udělat 3. bud chápat omezení vyplývající z onemocnění	
Průběh výuky	
<i>Zahájení.</i> Co mají tyto známé osobnosti společné? Ukažte žákům fotografie slavných osobností, které měly epilepsii (Příloha č. 3). Zeptejte se žáků, co mají tito lidé společného. Pokud je žáci nemohou poznat, pomozte jim. Důležité je, aby žáci uvedli různé společné charakteristiky známých osobností. Pokud žáci neuvedou tyto charakteristiky sami, na konci jim sdělte, že všichni tito lidé měli epilepsii. <i>Úvod do problematiky</i> Zeptejte se žáků, zda vědí, co to je epilepsie. Zjistěte, co si o epilepsii myslí/co vědí. Informace o nejčastějších omylech týkajících se epilepsie jsou uvedeny v příručce⁷. Zeptejte se „víte, jak může vypadat záchvat? Myslíte, že záchvaty jsou vždy stejné, nebo se mohou lišit? Víte, že jsou různé epileptické záchvaty?“ Zeptejte se žáků, zda vědí, že „epilepsie je neurologické onemocnění a záchvaty vyvolávají poruchy činnosti neuronů, které jsou v mozku?“ Během diskuse potvrzujte nebo opravujte znalosti žáků o epilepsii. Uvedte, že „epilepsie je neurologické onemocnění, jehož původ je ve fungování mozku“. Informace o stavbě mozku a typech záchvatů jsou uvedeny v příručce⁸. Zeptejte se žáků, zda vědí „jak lze člověku, který má záchvat, pomoci? Co je třeba udělat, když se staneme svědky záchvatu?“ Informace, jak je třeba postupovat, když žák dostane epileptický záchvat, jsou uvedeny v příručce⁹.	

7. Mýty a stereotypy týkající se epilepsie jsou uvedeny v příručce Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele, str. 16

8. Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele, str. 11-12

9. Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele, str. 17

Cvičení 1. Práce ve skupinách. Rozdělte třídu na tři skupiny a dejte jim krátké životopisy významných osobností (příloha č. 4). Požádejte, aby jeden žák v každé skupině přečetl zbytku skupiny životopis. Požádejte žáky, aby si poznamenali dva podle nich nejdůležitější úspěchy daného člověka; jedno omezení, které daný člověk měl. Pak požádejte žáky, aby prezentovali – přečetli zaznamenané prvky a krátce představili osobu.

Cvičení 2. Zeptejte se žáků: 1. Co je podle nich nejdůležitější v životopisech těchto osobností – úspěchy nebo omezení? 2. Jaká omezení mohou mít epileptici v současnosti, s jakými problémy se mohou setkat? Shrňte prezentace žáků a zdůrazněte úspěchy významných osobností, které měly epilepsii. Zdůrazněte, že prostřednictvím těchto příběhů chcete sdělit, že nemocní lidé mají svá omezení (stejně jako i zdraví lidé mají svá omezení), avšak tato omezení nemusí být nejdůležitější součástí jejich života. Tyto životopisy přinášejí pohled na nemocného člověka z jiného pohledu. Sdělte, že velký význam má chování zdravých lidí vůči nemocným, akceptace omezení a přístup beze strachu.

Shrnutí a vyhodnocení výuky Na konec se žáků zeptejte, jaká informace o epilepsii je nejvíce překvapila/zajímala/znepokojila. Zeptejte se, jakou informaci si z hodiny budou nejvíce pamatovat. Zeptejte se žáků, co by se chtěli ještě o epilepsii dovědět a jakým způsobem se to mohou dovědět.

Pozor: Téma nesdělujte před zahájením hodiny. Její téma by měli žáci poznat po úvodním cvičení.

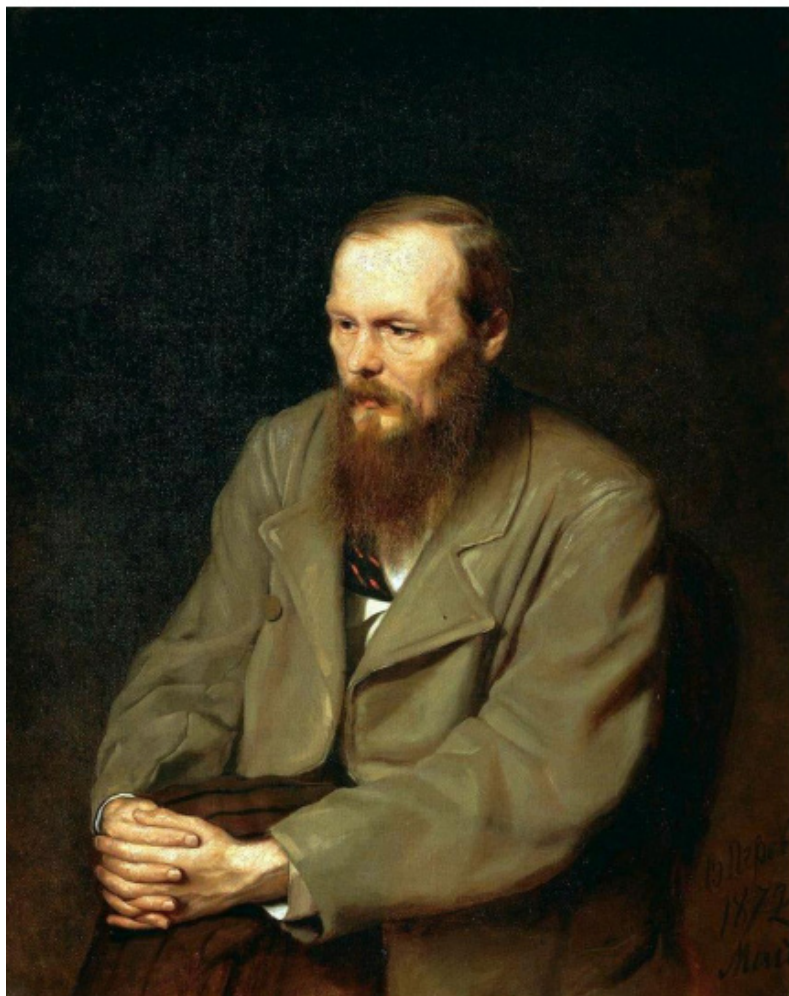
Vedení hodiny a její průběh je ovlivněno tím, zda žák s epilepsií, který do třídy chodí, se jí bude účastnit, nebo ne. Pokud ano, je třeba nejprve s ním probrat, zda chce mít slovo, např. povyprávět o onemocnění, nebo ne atd. Je třeba zjistit, zda s takovou hodinou souhlasí jeho rodiče.

Příloha č. 3 - Fotografie známých osobností s epilepsií

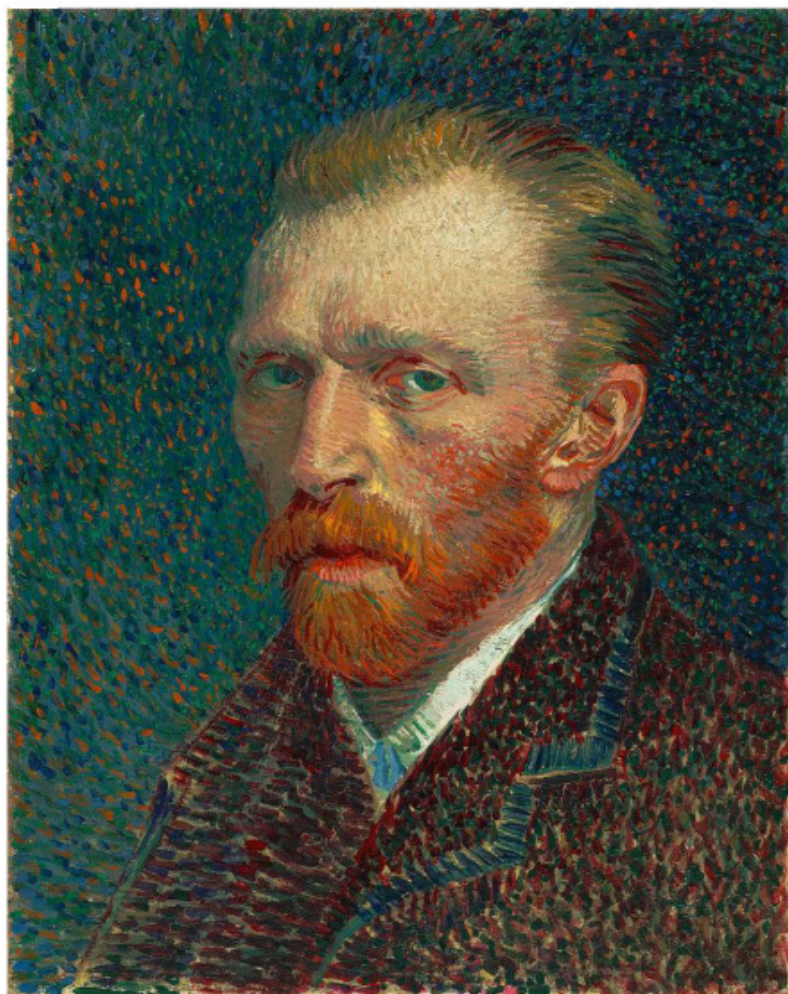
Fotografie a reprodukce obrazů převzaty z Wikimedia Commons:

1. Napoleon Bonaparte – Portrait de Napoléon dans son cabinet de travail, Jacques-Louis David, 1812.
2. Fjodor Dostojevskij – Portrait of the Writer Fyodor Dostoyevsky, Vasily Perov
3. Vincent van Gogh – Self-Portrait, 1887
4. Julius Caesar – autor sochy Nicolas Coustou, 1696, socha se nachází v muzeu v Louvre
5. Ludwig van Bethoveen – Painting by Joseph Karl Stieler, 1819 nebo 1820

3

Příloha č. 4 – Životopisy známých osobností, které měly epilepsii

1. Pius IX. (Giovanni Maria Mastai Ferretti), datum narození 13. května 1792 v Senigallii, datum úmrtí 7. února 1878 ve Vatikánu. Byl papežem v období od 16. června 1846 do 7. února 1878 a blahoslaveným Katolické církve. Usiloval o vstup do papežské gardy, avšak přijetí mu znemožnila epilepsie, kterou trpěl. Z důvodu onemocnění dostal papežský dispens, který mu umožnil, aby byl vysvěcen na kněze. Kněžská svěcení obdržel 10. dubna 1819. Papež Pius VII. mu však povolil sloužit mše pouze v přítomnosti dalšího kněze. 16. února 1832 se stal biskupem Imoly (město v Itálii v provincii Boloňa). Proslavil se mj. založením Biblické akademie pro duchovní (zabývající se studiem biblistiky a teologie), vytvořením církevní banky pro zadlužené osoby, Tovaryšstva sv. Terencia pečujícího o nemocné, zakládáním nemocnic, útulků a škol. Dále vedl řády zabývající se charitativní činností, propagoval katolické publikace, organizoval katecheze, rekolekce a misijní činnost. 16. června 1846 byl zvolen papežem. Jedním z nejdůležitějších bodů v rámci Piova pontifikátu byl projekt svolání I. Vatikánského koncilu. Papež vytvořil ústavu „Pastor aeternus“, která obsahovala dogma týkající se neomylnosti papežových vyjádření o víře a morálce.

Zdroj: <http://malygosc.pl/doc/1103823.BI-Pius-IX-wiezien-Watykanu>, Franciszek Kucharczak

2. Fjodor Dostojevskij, autor mnoha románů, mj. „Zločinu a trestu“, „Běsů“, „Idiota“, „Bratři Karamazových“. Ruský spisovatel se narodil v roce 1821 v Moskvě a zemřel v roce 1881. Přišel na svět jak druhý syn Michala a Marie Dostojevských. Měl šest sourozenců. Jeho otec byl primářem vojenské nemocnice v ubohé moskevské čtvrti. Jako dítě Fjodor rád chodil do nemocniční zahrady, kde chodili pacienti na procházku, a jako syn primáře tam sedával dlouhé hodiny a poslouchal vyprávění nemocných a trpících. Od dětství se zajímal o literaturu, o díla Shakespeara, Pascala a ostatních. V roce 1841 Dostojevskij obdržel poddůstojnickou hodnost a v roce 1843 po vykonání zkoušek ve Vojenské ženijní škole se stal důstojníkem. Bydlel v Petrohradě a tehdy se zabýval překládáním her Balzaka, avšak nízký příjem a chybějící uspokojení z práce vedly k tomu, že zanechal tuto činnost a v roce 1844 začal sám psát. V dílech Fjodora Dostojevského část hrdinů (např. hlavní postava „Idiota“, kníže Myškin) měla epilepsii. To mohlo souviset se skutečností, že samotný autor se potýkal s tímto onemocněním. Z popisů vyplývá, že epileptické záchvaty dostával hlavně k ránu, po nich ztrácel vědomí. Fjodor Dostojevský je považován za mistra psychologické prózy. Ve svých dílech se odkazoval na soudobou situaci v Rusku a na boj dobra se zlem, témata související s morálním rozhodováním člověka a jeho psychologickým zdravím.

Zdroj: Genius a epilepsie, Genius and epilepsy, Katedra a Klinika Neurologii ŚAM GCM, Ewa Motta, Zofia Kazibutowska, Anna Gołb

3. Napoleon Bonaparte – narodil se 15. srpna 1769 na Korsice. Stal se Prvním konsulem Francouzské republiky a Francouzů. Studoval v duchovním semináři a Autunu, kde studoval mj. francouzštinu. Seminář navštěvoval tři měsíce. Pak byl přijat na vojenskou školu v Brienne-le-Château. Byl jedním z padesáti královských stipendistů. Měl v oblibě četbu knih. Četl díla Publia, Plútarcha, Flavia Arriana a Kvinta Rufa. V roce 1786 se stal podporučíkem a po vypuknutí francouzské revoluce získal pozici poručíka a začala jeho vojenská kariéra. Během obléhání Toulonu upravil plán obsazení pahorku u města dělostřelectvem, aby získal nábreží města a přinutil Angličany, kteří bránili město z moře, k ústupu. Útok z této pozice umožnil získání města, avšak během útoku byl Napoleon raněn do stehna. Díky tomuto úspěchu byl jmenován brigádním generálem ve věku pouhých 24 let. Méně známé skutečnosti potvrzují, že Napoleon Bonaparte, obdobně jako mnoho jiných slavných osobností, mohl mít epilepsii. Neumayr, jeden z historiků, ve své práci uvedl „Měl také údajně třesavku. (...). Jelikož takové několikaminutové záchvaty třesu, spojené s třesem svalů, mohly připomínat skutečné epileptické záchvaty, v minulosti se v takových případech stanovovala diagnóza epilepsie“. Na základě dostupných popisů lze učinit závěr, že se u něj vyskytovaly určité neurologické poruchy již v dětství.

Zdroj: „Medyk Białostocki“, č. 95, prosinec 2010, prof. Wojciech Sobaniec, vedoucí Kliniky dětské neurologie a rehabilitace UMB, Barbara Kiryluk, Klinika dětské neurologie a rehabilitace UMB

5. Scénář č. 2 pro žáky 7. a 8. třídy základní školy a starší žáky. Zvyknout si na epilepsii – jak zdolat obavy?

Úkoly	Pomůcky
1. Zopakovat informace o epilepsii z první hodiny – příznaky, poskytnutí pomoci 2. Poskytnout informace o společenských problémech souvisejících s epilepsií 3. Napsat scénář filmu na internet o epilepsii.	Příloha č. 3 – Vytisknuté fotografie / portréty známých osobností, které měly epilepsii Příloha č. 4 – Životopisy známých osobností, které měly epilepsii Lepicí páska Listy A4 pro každou skupinu Propiska
	Délka: 45 minut
Očekávané efekty. Po hodině žák: 1. bude schopen uvést, jaké potíže ve společnosti může mít člověk s epilepsií 2. bude vědět, že epilepsie nemusí znamenat omezení pro uplatnění ve společnosti	
Průběh výuky	

Zahájení: Co již víme o epilepsii? Zeptejte se žáků, co si zapamatovali z předchozí hodiny. Zeptejte se, zda si pamatují, jaké mohou být příznaky epilepsie, jak může vypadat záchvat? Zeptejte se žáků, co si nejlépe zapamatovali z životopisů známých osobností, které měly epilepsii.

Uvedení. Sdělte, že dnešní hodina navazuje na předchozí, avšak dnes se budete věnovat problematice fungování epileptika ve skupině a tomu, jak je možné epileptika podpořit. Zamyslete se nad tím, z čeho mohou vyplývat obavy a strach nemocného člověka. Zdůrazněte, že „u každého člověka, i u člověka s epilepsií, je psychosociální hledisko stejně důležité jako hledisko fyziologické.“ Zeptejte se žáků „jakým způsobem to chápou? Co je fyziologické hledisko a co je psychosociální hledisko?“ Napište na tabuli jaký strach/obavy/negativní emoce se mohou u člověka s epilepsií objevit.

Cvičení 1. Práce ve 4-5 členných týmech. Požádejte, aby všechny týmy provedly následující úkol:

- Každé skupině přiřadte jednu z negativních emocí/obtíží, s jakými se potýkají lidé s epilepsií, např. obavy z epileptického záchvatu během výuky, žákům přiřadte dříve uvedené emoce.¹⁰

- Požádejte, aby každá skupina si představila, že pracují v týmu, jehož úkolem je vytvoření sociální kampaně. Každý tým má za úkol připravit příběh, který by bylo možné využít ve filmu o epilepsii

10. Účinek epilepsie na vývoj, pohodu a školní situaci studenta je popsán v učebnici *Žák s epilepsií. Jak podporovat jeho vzdělávání, vývoj a zdraví. Příručka pro učitele a vychovatele*, str. 21

Účelem filmu je působení proti vyloučení a propagace pozitivního chování mezi náctiletými. Přidělená obtížná emoce (např. strach ze záchvatu během výuky) by měla být prezentována v rámci plánovaného krátkého filmu včetně návrhu na řešení/pomoc osobě, která pociťuje strach. Prezentace musí obsahovat pozitivní chování skupiny, ve které nemocný člověk funguje. Cílová skupina, pro kterou bude film určen, je mládež – náctiletí. Stojí za to přimět žáky, aby se zamysleli nad tím, jak přístupným způsobem lze informovat o této problematice.

„Scénář“ filmu lze napsat nebo nakreslit.

- Požádejte žáky z každé skupiny, aby prezentovali své příběhy zbytku třídy. Provedte shrnutí prezentovaných návrhů filmů. Zdůrazněte, že chování skupiny a osob, které jsou v blízkosti žáka s epilepsií, je velmi důležité. Uvedte, „že nemocný, stejně jako všichni ve třídě, chce cítit akceptaci, že je potřebný a je k němu přístupováno stejně jako k ostatním žákům“. (Připravené scénáře mohou být podkladem pro realizaci filmů týkajících se společenských přístupů k náctiletým s epilepsií).

Shrnutí a hodnocení výuky. Zeptejte se žáků, co si nejvíce zapamatovali a co je nejvíce zajímalo. Shrňte znalosti z obou hodin. Žáky můžete požádat, aby připravili společný plakát s informacemi o epilepsii, které jsou pro ně nejdůležitější. Plakát lze umístit do třídy.

Pozor: Vedení hodiny a její průběh je třeba přizpůsobit tomu, zda žák s epilepsií, který chodí do třídy, se jí bude účastnit, nebo ne. Pokud ano, je potřeba nejprve s ním prodiskutovat, zda si chce vzít slovo, např. povyprávět o onemocnění, nebo ne atd. Je třeba také zjistit, zda s takovou hodinou souhlasí jeho rodiče.

EPISCHOOL

spolu proti bariérám!

Erasmus+